

УДК 323.113:323.15:316.77

Фабрика-Процька Ольга Романівна
кандидат мистецтвознавства, доцент,
Навчально-науковий Інститут мистецтв
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
Івано-Франківськ, Україна
olgafp4@ukr.net

ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКО-КУЛЬТУРНИХ ЛЕМКІВСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ США, КАНАДИ ТА УКРАЇНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Мета роботи. Дослідження пов'язане із висвітленням питання історії еміграції лемків та русинів до Канади та США, розкриттям напрямків діяльності лемківських та русинських культурних організацій. **Методи дослідження** полягають у поєднанні методів пізнання, зумовлених вимогами об'єктивного аналізу історичних джерел, що відображають основні тенденції розвитку та функціонування суспільно-культурних лемківських, русинських та карпато-русинських організацій США, Канади та України тощо. **Наукова новизна** роботи полягає в комплексному висвітленні історії еміграції, розкритті динаміки розвитку культурно-суспільних організацій та процесу формування і визначення національно-етнічної ідентичності лемків, русинів та карпато-русинів загалом. **Висновки.** Доведено, що протягом тривалого часу лемки (русини) пройшли важкі історичні випробування, але пропри все, згуртовуючись в суспільно-культурні організації, робили та продовжують робити чимало корисних справ та заходів, що спрямовані на популяризацію своїх традицій, частковому збереженні рідної говірки та визначенні власної самоідентифікації в наш час.

Ключові слова: історія, еміграція, лемки, русини, організації, діяльність.

Фабрика-Процькая Ольга Романовна, кандидат искусствоведения, доцент, Учебно-научный Институт искусств ГВНУ «Прикарпатский национальный университет имени В. Стефаника», Ивано-Франковск, Украина

Деятельность общественно-культурных лемковских организаций США, Канады и Украины XX століття

Цель работы. Исследование связано с раскрытием вопроса истории эмиграции лемков и русинов в Канаду и США, раскрытием направлений деятельности лемковских и русинских культурных организаций. **Методы исследования** состоят в сочетании методов познания, обусловленных требованиями объективного анализа исторических источников, отражающих основные тенденции развития и функционирования общественно-культурных лемковских, русинских и карпато-русинских организаций США, Канады и Украины и др. **Научная новизна** работы состоит в комплексном освещении истории эмиграции, раскрытии динамики развития и функционирования культурно-общественных организаций и процесса формирования

и определения национально-этнической идентичности лемков, русинов и карпато-русинов в целом. **Выводы.** Было доказано, что в течение длительного времени лемки (русины) прошли тяжелые исторические испытания, но несмотря на все, собравшись в общественно-культурные организации, делали и продолжают делать много полезных дел и мероприятий, направленных на популяризацию своих традиций, частичном сохранении родного языка и определении собственной самоидентификации в наше время.

Ключевые слова: история, эмиграция, лемки, русины, организации, деятельность.

Fabryka-Protska Olha, PhD in Art Criticism, associate professor, Educational and Scientific Institute of Arts, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Activity of socio-cultural Lemko organizations of the USA, Canada and Ukraine in the 20th century

The purpose of the article is to investigate the problem of the history of emigration of Lemkos and Rusyns to Canada and the United States, and reveal the areas of activity of the Lemko and Rusyn cultural organizations. **The research methodology** consisted in the combination of methods of cognition, caused by the requirements of the objective analysis of historical sources, which reflect the main trends of the development and functioning of socio-cultural Lemko, Rusyn and Carpatho-Rusyn organizations of the United States, Canada, Ukraine, etc. **The scientific novelty of the work** lies in a comprehensive coverage of the history of emigration and the disclosure of the dynamics of the development of cultural-social organizations and the process of formation and establishment of the national-ethnic identity of Lemkos, Rusyns and Carpatho-Rusyns in general.

Conclusions. It was proved that Lemkos (Rusyns) had suffered severe historical trials in a long time but, despite everything, gathering together in socio-cultural organizations, did and continue doing a lot of useful things and activities aimed at popularizing their traditions, partial preservation of their native dialect and establishment of their self-identification in our time.

Key words: history, emigration, Lemkos, Rusyns, Carpatho-Rusyns, organizations, activities.

Вступ. У наш час, окрім процесів інтеграції та глобалізації, сучасний світ характеризується тенденцією, що пов'язана з актуалізацією ідентичності країн і народів, пробудженням їхнього національного життя. Розгляд та вивчення питань співіснування різних культур, етнофольклорних взаємовпливів, суспільно-культурного життя, формування і визначення національно-етнічної ідентичності лемків, русинів та карпато-русинів в еміграції та в Україні загалом набирає особливої ваги в період сьогодення, коли процеси економічної глобалізації ведуть до асиміляції культур і нівелювання національних особливостей етносів, зокрема Карпатського регіону.

З часу отримання Україною незалежності зростає актуальність досліджень української традиційної культури в цілому. Актуальними стають наукові розвідки зі знання свого родоводу і надбань предків, необхідних для піднесення національної гідності та ідентичності.

У складних умовах бездержавності, штучного розмежування зі своєю етнокультурною «материзною» доводилося оберігати свою самобутність лемкам. Вивчення та аналіз процесів становлення й розвитку духовної культури Лемківщини як невід'ємної складової частини загальнонаціональної культури – актуальне завдання культурології. Лемківська культура розглядалась у низці праць історико-теоретичного (М. Сивицького, І. Лемкіна, С. Мишанича, І. Красовського, М. Мушинки, І. Чулика, С. Грици, І. Любчика та ін.), мистецтвознавчого (А. Іваницького, С. Грици, О. Бенч, та ін.), фольклористичного, етнографічного та культурологічного (О. Кольберга, І. Паулі, Я. Головацького, І. Панькевича, Б. Бартока, І. Полівки, В. Гнатюка, З. Лиська, Ф. Колесси, О. Зілинського, М. Гиряка, М. Байко, О. Турянської, Р. Кирчіва, Н. Вархол, Й. Вархола, М. Сополіги, О. Рудловчак, М. Шмайди, О. Фабрики-Процької, Т. Саварин, О. Лісової та ін.), музикознавчого (М. Колесси, Ю. Костюка, І. Майчика, Б. Фільц, С. Грици, Ю. Цимбори, Ф. Лазорика, О. Козаренка, К. Чаплик та багатьох ін.) спрямувань.

Серед дослідників карпато-русинського питання варто назвати О. Мишанича, Ю. Бача, Ю. Белегу, Й. Сірка, П. Чучку, М. Штець, Л. Гараксім, С. Конечного, М. Гайдош, Б. Горбаля, П.-Р. Магочія, О. Дуць-Файфер, І. Попа, І. Падяка та ін.

Мета роботи. Дослідження пов'язане із висвітленням питання історії еміграції лемків та русинів до Канади та США, розкриттям напрямків діяльності лемківських та русинських культурних організацій.

Виклад основного матеріалу. Упродовж тривалого часу через історичні події лемки (русини) в значній мірі асимілювалися, а на сучасному етапі розділені на дві окремі меншини – українців лемків та «русинів», адже раніше існували назва і самоназви («русини», «руснаки», «рутени» тощо, згодом – «русини-українці», «лемки-українці»). Серед головних чинників, що спричинили розкол українців діаспори, на думку науковців, належить незавершеність процесу формування етнічної ідентичності, посилення асиміляційних процесів, обмеженість сфери використання української мови в країнах світу.

Зокрема, українську діаспору в Північній Америці варто розглядати з перспектив розвитку, який відбувався в декілька етапів. Від 1970-х рр. XIX ст. відбувалась масова еміграція русинів-лемків до США, яку дослідники вважають найбільшою з українських земель. На жаль, чисельність її встановити складно, адже переважно більша частина русинів-лемків емігрувала нелегально, без погодження органів влади своїх країн. Перший етап датується 1877–1898 рр., коли ні пароплавні компанії, ні державні установи США не цікавилися національною приналежністю приїжджих. Згодом лемків зараховували до поляків, угорців, росіян та словаків. Більшість з них працювали на

металургійних заводах Пітсбурга та в шахтах Пенсільванії. Інші лемки-емігранти мали роботу на фермах. Заробивши певну суму грошей, переважна більшість поверталась додому, інші їздили в США по декілька разів. У процесі формування ідентичності лемківсько-русинські іммігранти навіть з одного регіону та батьківщини, з одного села, інколи з однієї родини по-різному визначали свою ідентичність: одні приймали українську ідентичність, інші – ні. Тому сьогодні у США та, найменше, в Канаді можна зустріти нащадків русинських іммігрантів періоду Першої світової війни із Західної України, які вважають себе або росіянами, або карпато-русинами, але не українцями [1, с. 245].

Переважно своєрідне навернення було результатом освітньої і культурної роботи, яку проводила низка організацій, заснованих і фінансованих самими іммігрантами, зокрема це народний союз у США (заснований 1894 р.), сотні читалень, просвітницьких гуртків (товариства «Просвіта»), заснованих по компактних поселеннях західної Канади. Усі організації спонсорували широкий спектр мистецьких подій, відкривали мовні курси, видавали газети, книги та журнали, робили усе можливе, щоб піднести дух національної української самосвідомості тощо.

З обох схилів Карпат в США русини-лемки гуртувались навколо греко-католицької церкви. Перші греко-католицькі парафії датуються 1880-ми рр. на сході штату Пенсільванія, де правили священники греко-католицької єпархії з Пряшівщини (Словаччина). Непорозуміння між русинами-греко-католиками і римо-католицькою ієрархією призвели до того, що 25000 греко-католиків на чолі із уродженцем Пряшівщини священником О. Товтом (1854–1909) перейшло під юрисдикцію Російської православної церкви в Північній Америці. Три чверті з них походили із галицької Лемківщини.

У 1936 р. велика кількість священників та мирян на знак проти декрету Ватикану про заборону висвячувати жонатих кандидатів у священники, вийшли із складу Американської греко-католицької (візантійської) руської церкви та заснували Американську карпаторуську православну греко-католицьку єпархію на чолі з єпископом О. Черноком (1883–1977), русином-лемком з Пряшівщини. Сьогодні ця церква налічує близько 15 000 членів, що зосереджені у 82 парафіях північно-східної частини США [2].

Другу найбільшу групу русинів-лемків на американському континенті становлять русини-лемки Канади. Еміграція в Канаду розпочалась лише в 90-х рр. XIX ст. і переважно охоплювала східну Галичину, з якої до Першої світової війни переселено було 100 тис. українців, серед яких лемки становили незначний відсоток. У Вінніпезі (Канада) в 1905 р. було засноване Українське братство св. Миколая, а у 1911 р. почала друкуватись газета «Канадський Русин». У степових провінціях Канади національна самосвідомість поширювалась серед молоді через систему освіти, яка до 1920-х рр. і пізніше передбачала двомовне викладання – українською та англійською мовами [1, с. 247].

Масова еміграція лемків до Канади розпочалася після Першої світової війни. Лемків, як і до війни, спрямовували на мало заселені землі західної Канади (Альберта, Саскачеван, Манітоба). Вони йшли на роботу на існуючі ферми або ж засновували нові на порівняно вигідних умовах.

У міжвоєнний період в США лемками-активістами було засновано кілька установ та організацій, присвячених виключно Лемківщині. Основним завданням цих установ було зупинити політику польського уряду, спрямовану на асиміляцію лемків. З ініціативи уродженця с. Кункова Віктора Гладика (1873–1947) у Нью-Йорку в 1922 р. було засновано Лемківський комітет допомоги, що ставив за мету допомагати лемкам в Європі. Протягом короткого часу існування комітет пропагував русофільську орієнтацію через свій журнал під назвою «Лемковщина» (1922–1926 рр.), який виходив у світ нерегулярно та збирав кошти для допомоги початковим школам на Лемківщині. Всього 33 випуски під редакцією В. Гладика друкувалися лемківським варіантом російської мови.

У квітні 1927 р. з Канади до Нью-Йорка приїхав Д. Вислоцький (1888–1968) – уродженець с. Лабова (псевдонім Ваньо Гунянка), який став у витоків друку з 1928 р. до 1939 р. газети «Лемко», що видавалась у Філадельфії (1929–31), Клівленді (1931–36) та в Нью-Йорку (1936–39) лемківською говіркою та англійською мовою, спочатку як місячник, від 1929 р. – як тижневик, а від 1939 р. – двічі на тиждень. У 1929 р. газета стала органом «Лемко-Союзу» в США та Канаді – найбільшої суспільно-культурної організації іммігрантів-лемків та їх нащадків у Північній Америці, що була заснована на I головному з'їзді в Клівленді 22 лютого 1931 р. (Початково у 1929 р. у м. Вінніпег було створено філію організації).

Починаючи з 1936 р., управління Лемко-Союзу перемістилось до Нью-Йорку, друкованим виданням якого став двотижневик під назвою «Карпатська Русь» (від 1939 р. – до сьогодні.) В основному організація видавала журнали англійською мовою. Серед газет та журналів (щомісячників) домінували молодіжні, що існували недовго («Lemko-Journal», 1933; «Lemko-Youth», 1936–1939; «Lemko Yourth Journal», 1960–1964; «Carpatho-Russian American», 1968–1969; «Karpaty», 1978–1979), а також щорічні календарі (1926–1971, 1984, 1987–1991), серію з 27 невеличких п'єс («Лемковська театральна бібліотека»), кілька публіцистичних праць та популярно-історичних нарисів [3, с. 409].

Після 1934 р. «Лемко-союз» набрав прорадянської та прокомуністичної орієнтації, пропагуючи ідею переселення лемків Польщі до Радянського Союзу. Зокрема, в серпні 1941 р. «Лемко-Союз» оголосив кампанію збору пожертв на допомогу антифашистському фронтові, а саме потерпілим у війні громадянам СРСР [4, с. 359]. Однак, незважаючи на це, його засновника Д. Вислоцького американський уряд видворив у Польщу, звідки він потрапив спочатку до Ужгорода, а потім до Львова [2].

Після 1934 р. під впливом Дмитра Вислоцького та Симеона Пижа «Лемко-Союз» в США та Канаді набув прокомуністичної орієнтації. Організація підтримувала план переселення лемків з рідних земель та Північної

Америку до СРСР як засіб вирішення їх соціально-економічних та національних проблем, прийняла антифашистську платформу та сприяла створенню карпато-русинської секції в Міжнародному робітничому об'єднанні.

У 1930-х рр. в США функціонувала громадська та культурна організація лемків-іммігрантів під назвою **Карпаторуський американський центр**. У 1939 р. це Товариство побудувало в м. Йонкерсі на північ від Нью-Йорка «Лемко-голл», який мав ресторан та велику залу, здатну вмістити близько 300 людей для концертів, лекцій та театральних вистав. До продажу центру в 1999 р. він відіграв важливу роль в об'єднанні лемківської емігрантської громади та у збереженні її національної ідентичності. «Довгі роки активісти Карпаторуського американського центру пропагували тезу про те, що лемки є або частиною російського народу, або частиною окремої карпато-русинської нації, але послідовно відкидали усяке ототожнення з українцями», – зазначив Богдан Горбаль у «Енциклопедії історії та культури карпатських русинів» [3, с. 316].

Під час Другої світової війни «Лемко-Союз» в Канаді та США був найважливішою організацією «лівого спрямування серед іммігрантів-слов'ян в США і зібрав значну фінансову допомогу для Радянського Союзу. Ці фінансові дари в значній мірі були заслугою карпато-русинської радіопрограми (1943–1947) під керівництвом Миколи Цисляка, який був ведучим радіопередач у Нью-Йорку та штаті Нью-Джерсі» [3, с. 409]. Першим головою Лемко-Союзу в США і Канаді був Теодор Кохан (1929–1931). Серед інших діячів, що очолювали організацію, були: Михайло Боволяк (1931–1933), Джордж Шуфлат (1935–1939), Іван (Джон) Головач (1939–1944), Іван (Джон) Адамяк (1944–1948, 1959–1961, 1971–1981, 1983–1989), Вільям Варголяк (1948–1956) та Олександра Геренчак (1989) [3, с. 408].

Наприкінці Другої світової війни «Лемко-Союз» підтримував переселення лемків до СРСР та заснував у м. Йонкерс, штат Нью-Йорк 18 травня 1946 р. **Лемківський комітет допомоги** як організацію лемківсько-русинських іммігрантів у США для економічної допомоги лемкам та руснакам на європейській батьківщині. Засновником його був заможний промисловець лемківського походження зі штату Коннектикут Петро Гардий. Серед лемківських активістів-діячів М. Цислак, С. Пижа, В. Гладик, Й. Федоронка. Через операцію «Вісла» діяльність Лемківського комітету допомоги була припинена.

Свою діяльність Лемківський комітет допомоги відновив у 1957 р., завдяки ініціативі Петра Гардия та православного священника Йосипа Федоронка. Комітет, дійшовши згоди із польським посольством у США, в цьому ж році П. Гардий відвідав Польщу і домовився з урядом про надсилання допомоги Лемківщині. Починаючи з 1959 р. Лемківський комітет допомоги функціонував як незалежна організація з центром у м. Сеймур, штат Коннектикут [3, с. 403].

У період інтенсивного розвитку Лемківський комітет допомоги налічував 5 тис. членів у 100 філіях (88 – в США та 12 – в Канаді). Дослідник Володимир

Кубійович зазначав, що після Другої світової війни в Північній Америці та Канаді проживало 100–150 тис. лемків [2].

Третя хвиля емігрантів русинів-лемків до Канади відбулася в післявоєнний період. У переважній більшості це були політичні емігранти, яким вдома загрожували репресії. Вони поселялися в провінції Онтаріо та працювали робітниками на фабриках, віддаючи частину заробітку на громадські справи. Будучи національно малосвідомими, русини-лемки часто вступали до польських, словацьких або ж російських товариств, що призвело до швидкої асиміляції [2]. З історії відомо, що в 1948 р. до Канади приїхав лемківський історик, етнограф, громадський діяч, журналіст Юліан Тарнович (1903–1977), редактор часопису «Наш Лемко», автор відомої «Ілюстрованої історії Лемківщини» (Львів, 1936) та цілої низки інших праць з лемківської тематики, який твердо відстоював українські позиції. Популярним місцем відпочинку лемків та інших іммігрантів карпато-русинського походження в США, яке розташоване в м. Монро, штат Нью-Йорк став «Лемко-парк», який було створено в 1958 р. за рішенням Лемко-Союзу в США і Канаді та його XIII загального з'їзду (1947). Парк належав групі акціонерів, які придбали 126 акрів землі за 175 тис. доларів.

Лемки української організації в 1961 р. заснували в м. Торонто 20-й **Відділ Організації Оборони Лемківщини** (голова – Іван Оленич) як філію Організації Оборони Лемківщини в США (друкований орган – «Лемківські вісті»). У 1966 р. Відділ став членом Комітету Українців Канади. У 1973 р. новий лемківський відділ було засновано в Гамільтоні, пізніше – в Монреалі та Оттаві.

Наприкінці 1960-х рр. редактори газети «Карпатська Русь» С. Кичура та Т. Докля почали критикувати комуністичну орієнтацію Лемко-Союзу в США і Канаді, уряди комуністичних Польщі та Словаччини за політику національної асиміляції лемків, українізації русинів Пряшівщини та радянське вторгнення до Чехословаччини.

Наприкінці 1960-х рр. редактори газети «Карпатська Русь» С. Кичура та Т. Докля почали критикувати комуністичну орієнтацію Лемко-Союзу в США і Канаді, уряди комуністичних Польщі та Словаччини за політику національної асиміляції лемків, українізації русинів Пряшівщини та радянське вторгнення до Чехословаччини.

У 1972 р. відділ **Об'єднання лемків Канади** (ОЛК) купив лісову ділянку площею близько 200 акрів (80 га) у місцевості Бентінг Таушіп (175 км на північ від Торонто), яку перетворив у рекреаційний осередок під назвою «Лемківщина». Саме на цій території відбуваються зустрічі лемківських родин, зокрема, починаючи з 1975 р. проводиться щорічний фольклорний фестиваль «Лемківська ватра», різноманітні концерти та урочистості пам'яті депортації лемків з рідних земель.

У 1973 р. незалежні об'єднані відділи ООЛ в Канаді прийняли назву Об'єднання Лемків Канади (ОЛК). Офіційну реєстрацію у Федеральному корпоративному міністерстві Канади організація отримала 2 березня 1978 р.

Головами Крайової управи ОЛК були Михайло Федак, Максим Маслей, Стефан Баб'як, Адам Стець, Іван Оленич, Андрій Ротко, Петро Гриньків. Об'єднання лемків Канади – організація україноорієнтованих лемків та інших українців, які симпатизують лемківській культурі в Канаді. Основними видами діяльності організації є проведення лекцій, концертів та щорічних демонстрацій та імпрез у пам'ять насильної депортації лемків під час горезвісної операції «Вісла» (1947) [3, с. 548].

З ініціативи П. Р. Магочія в 1978 р. в Фейрв'ю (США) був створений **Карпато-русинський дослідний центр** з метою дослідження та пропаганди карпатських русинів у світі як окремої національної групи. З Центром співпрацюють науковці Європи та США, яких об'єднує ідея самостійності «русинського народу». При Центрі широко розвинута видавнича сфера. Після 1989 р. початково у Закарпатській Україні, згодом у багатьох країнах, де проживають русини-лемки (Чехії, Хорватії, Польщі, Словаччині, Угорщині, Молдові, Румунії, США) виникли громадські організації, метою яких є довести, що русини (руснаки, лемки) не є складовою частиною українського народу, а є четвертим східнослов'янським народом, який повинен бути визнаний та фінансово підтримуваний урядом кожної держави, де вони перебувають.

У 1989 р. кількість членів «Лемко-Союзу» в США та Канаді зменшилась до близько 400 осіб.

Від 1939 до 1999 р. головний офіс організації знаходився в м. Йонкерс, передмісті Нью-Йорка. «Лемко-Союз» в США і Канаді також контролював діяльність народного дому «Лемко-голл» у Клівленді, штат Огайо, а також керував клубами в м. Ансонія та Бріджпорт, штат Коннектикут [3, с. 408].

Сьогодні організація «Лемко-Союз» робить спроби зберегти свою діяльність під керуванням Олександра Геренчака. Щодо національної орієнтації товариства США та Канади, то вона, на думку авторів Енциклопедії історії та культури карпатських русинів, ніколи не відрізнялася чіткістю: відкидаючи українську позицію, представники товариства представляли погляд на лемків як частину окремого карпато-русинського народу, але найчастіше вважали їх гілкою єдиного «русько-російського» народу, який включав у себе всіх східних слов'ян» [3, с. 409].

З 1987 р. Об'єднання Лемків Канади дотримуються погляду на лемків як на гілку українського народу. Організація заснувала Музей лемківської спадщини ім. Юліана Тарновича. Головним напрямком цієї установи в наш час є організація фольклорних фестивалів «Лемківська ватра» в Канаді.

Загалом за період проживання на території США та Канаді лемки-русини створили такі громадські організації, редакції друкованих видань, музеї лемківської спадщини, здійснили та продовжують робити чимало корисних заходів, що спрямовані на популяризацію лемківських і русинських народних звичаїв, частковому збереженні рідної говірки та сприяють розвитку культурних та історичних традицій своїх предків у наш час.

На даний час Об'єднання лемків Канади функціонує в Торонто, Гамільтоні та Вінзорі і співпрацює з громадами в Монреалі, Вінніпезі,

Едмонтоні та Оттаві. Організація є членом Конгресу українців Канади, Світового конгресу українців, а також **Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань** – міжнародної неурядової організації, яка об'єднує українські лемківські організації України, США, Канади, Польщі, Словаччини, Сербії і Хорватії. Організація була заснована 1973 р. в м. Йонкерс, штат Нью-Йорк. Першим її керівником з 1973р. до 1997 р. був Іван Гвозда. Перша назва об'єднання була «Світова федерація лемків» з метою об'єднати лемківські організації та піднесення їх міжнародного авторитету. Спочатку федерація співпрацювала з лемківськими товариствами різної національної орієнтації, та згодом обмежилася лише українськими організаціями і стала виявляти більше зацікавлення до загальноукраїнських проблем. Серед видань Організації, що публікувалися в 1975–1979 рр. у Торонто (Канада) Об'єднанням лемків Канади, варто назвати «Лемківські вісті» та перші два томи наукового збірника, присвяченого, переважно, історії та культурі лемків – «Аннали Лемківщини» [3, с. 680].

Наукова новизна роботи полягає в комплексному висвітленні історії еміграції, розкритті динаміки розвитку культурно-суспільних організацій та процесу формування і визначення національно-етнічної ідентичності лемків, русинів та карпато-русинів загалом.

Висновки. Після 1989 р. розпаду комуністичних режимів у Центральній та Східній Європі до двох організацій, що належали до федерації в Північній Америці (Організація Оборони Лемківщини та Об'єднання лемків Канади) приєдналися Об'єднання лемків Польщі, Союз русинів-українців Словаччини, Всеукраїнське товариство «Лемківщина», Союз русинів-українців Сербії та Союз русинів і українців Республіки Хорватія. Ці об'єднання нині керуються президією, до якої входять голови відповідних організацій. За час функціонування Федерація організувала два всесвітні конгреси, що відбулися у Львові. Зокрема, на Другому конгресі для підкреслення української орієнтації було прийнято нову назву – Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань (СФУЛО). Мета СФУЛО – етнічне відродження Лемківщини, збереження, розвиток і популяризація самобутньої духовної й матеріальної історії та культури лемків – етнографічної групи українського народу, на теренах історичної Батьківщини і в країнах їх проживання. Їхня активна діяльність підняла з колін тисячі людей, започаткувала відродження самобутньої лемківсько-русинської культури, змусила задуматися над збереженням субетносу в наш час.

Список використаних джерел

1. Магочій П.-Р. Євреї та українці: тисячоліття співіснування / П.-Р. Магочій, Й. Петровський-Штерн ; пер. з англ. мови О. Форостина – Ужгород : Вид-во В. Падяка, 2016. – 313 с.

2. Мушинка М. Лемки в діаспорі / М. Мушинка // Науковий збірник Музею Української культури у Свиднику. Історія та культура Лемківщини. – Свидник, 2013. – Вип. 27. – С. 424–431.